

PROLOGAS

1976 m. gegužė

Saimonui buvo vos šešeri, kai jis pirmą kartą paragavo alaus.

Nupraustas ir su minkšta pižama susiruošęs į lovą, nors saulė buvo aukštai; vis dar buvo anksti. Kiti vaikai dar laktė gatvėje, važinėjosi dviračiais, spardė kamuolį. Girdėjo juos pro atvirą langą, bet nematė, nes žaliuzės buvo užvertos. Tėtis nemėgo, kai į televizoriaus ekraną plieskia vakarinė saulė, mamytė nemėgo dirščiojančių kaimynų; jie abu sutarė, kad kambarys turi skendėti prietemoje.

Jo mamytei daug kas nepatiko: švaistomas maistas, netvarkingi kambariai, per greitai važiuojantis tėtis, ožius viešumoje rodanti jo sesutė. Mamytei patiko „išlaikyti lygį“*. Saimonas ne visai gerai suprato, ką tai reiškia. „Cubs“** turėjo vėliavnešį; tas didelis berniukas mojuodavo vėliava eisenos priekyje. Tačiau mama vėliavos neturi, tad nelabai aišku, kaip čia kas. Aišku buvo tik tai, kad mama nenori, jog Saimonas būtų kieme po šešių. Jai atrodė, kad tai vulguru. Vaikas nelabai suprato, ką tas žodis reiškia ir kaip susijęs su smagumu. Mama nuprausdavo jį iškart po p vakarių ir liepdavo apsivilkti pižamą, kad nesugalvotų išsmukti į gatvę.

* Angl. *having standards*. *Standard* reiškia ir „lygis“, ir „vėliava“. Čia ir toliau vert. past.

** „Chicago Clubs“ — JAV profesionali beisbolo komanda.

Saimonas nežinojo, ko nemėgsta tėtis, žinojo tik, kas jam patinka. Tėtis visada būdavo ištroškęs ir jam patiko gerti. Ištroškęs jis būdavo irzlus, o išgėręs daug juokdavosi. Tėtis buvo buhalteris ir mėgo skaičiuoti įvairiausiai būdais: „ant vienos kojos“, „ant nuotaikos“ ir „vieną, kad kelias nedulkėtų“. Kartais atrodydavo, kad tėtis meluoja esąs buhalteris; greičiausiai jis buvo piratas ar koks nors burtininkas. Sakydavo „pakelk savo nuodus“ ne kitaip nei koks piratas arba mėgo išgerti „ant vienos kojos“ savaitgalio rytais, o tai skamba kaip tikrų tikriausias užkeikimas. Kartą Saimonas apie tai paklausė mamos, bet ji liepė liautis kvailiojus ir niekada nekalbėti tokių kvailysčių prie žmonių.

Jis žaidė magnetine piešimo lenta, kurią turėjo dar tik du mėnesius — gavo dovanų per gimtadienį. Pamatęs reklamuojamą per televizorių jis melste išmeldė, bet gavęs nusivylė. Tik du mygtukai, važinėjantys aukštyn ir žemyn, iš vieno šono į kitą. Ribota. Nuobodu. Jam buvo nuobodu. Kambaryje baldai sustatyti taip, kad žiūrėtum televizorių, kuris mirgėjo, bet nekėlė susidomėjimo. Žinios. Tėvams patiko žiūrėti žinias, o jam — ne. Tėtis siurbčiojo iš skardinės suaugusiųjų gėrimą, kurio Saimonui niekada neleisdavo paragauti. Tas gėralas kvepėjo kaip niekas kitas, atrodė tamsus, vaisinis ir gundantis.

— Galiu paragauti? — paklausė jis.

— Nekvailiok, Saimonai, — įsikišo mama. — Tu dar gerokai per mažas. Alus skirtas tėčiams, — atrodo, ji pasakė „tėčiams“, bet galėjo ištarti ir „bėdžiams“.

Tėvas priglaudė skardinę prie lūpų ir šaltai nužvelgė mamą. Tas žvilgsnis sakė: „Užsičiaupk, moterie, čia vyrų reikalas.“ Mama nuraudo, nusuko akis, lyg neatlaikiusi to žvilgsnio, visgi liežuvį laikė už dantų. Tikriausiai pagalvojo, kad kartumas sūnui nepatiks, kad gurkšnis atgrasys berniuką nuo

gërimo. Skonis Saimonui nepatiko. Bet sąmokslas patiko. Aišku, to žodžio dar nesuprato, tik instinktyviai pajuto jaudulį. Jie su tėčiu geria suaugusiųjų gėralą! Tėvas atrodė patenkintas, kai Saimonas nurijo pirmą didelį gurkšnį, tada paragino nuryti antrą. Atrodė, netgi didžiuojasi. Saimonas pajuto skardinės aliuminio skonį, aštrius burbuliukus, ir tai įžiebė ugnelę.

Po to vakaro Saimonas kartais atsikeldavo anksti, dar mamai, tėčiui ir sesutei miegant, ir prieš mokyklą tvarkydamsis imdavo suktis po namus. Atitraukdavo užuolaidas, ištuštindavo pelenines, surinkdavo tuščias skardines. Mama visada guldavosi anksčiau už tėtį. Gal nenorėjo kiekvieną vakarą žiūrėti, kaip jis prisilupa, gal vylėsi, kad jam nebus smagu gerti be auditorijos, kurios taip norėjosi. Ji niekada nematydavo, kokie prišniaukšti likdavo namai, kai tėvas nurėpliodavo laiptais į lovą. Saimonas žinojo, kad svarbu neleisti mamai išvysti to chaoso.

Kartais kokioje skardinėje rasdavo išsikvėpusio alaus. Saimonas jį iššliurpdavo. Patiko tas prėskas, uždraustas skonis lygiai kaip ir šviežio alaus putojimas. Jis atlapodavo langą, kad išsivėdintų cigarečių dūmai ir išplauktų paslaptys. Nusileidusi iš antro aukšto mama nusišypsodavo ir padėkodavo sūnui už tvarką.

— Esi geras berniukas, Saimonai, — sakydavo ji su palengvėjimu. Ir nieko neįtardama.

Kai nerasdavo likučių, vaikas kartais atsidarydavo naują skardinę. Susiversdavo pusę sau į gerklę dar prieš pusryčius. Tėvas niekada skardinių neskaičiuodavo.

Kai kurie žmonės sako labiausiai mėgstantys šviežios duonos kvapą, kitiems patinka kavos ar laužo liepsnos aromatas. Nuo mažų dienų retas kuris kvapas taip sudirgindavo Saimono nervų receptorių kaip alaus aromatas.

Alaus pažadas.

2016

Deizė

2016 m. birželio 9-oji, ketvirtadienis

Nemanau, kad vežtis Milę į kliniką — gera mintis. Jau ne kartą sakiau tai Saimonui. Be to, kad praleidžia baletu pamokas, ji čia mirtinai nuobodžiauja, juolab kad vieta tikrai ne vaikams. Pirmiausia reikėtų pagalvoti apie kitus pacientus. Pernelyg lengva įsivaizduoti, kad svajojantys susilaukti atžalos žmonės dievina kiekvieną sutiktą vaiką; tikrai ne visada, kartais jie atvirai jų nemėgsta, netgi tokių žavių kaip Milė. Per skaudu matyti. Skambus Milės tauškėjimas laukiamajame gali suerzinti, nuliūdinti. Atrodo keista, tačiau nevaisingumas — žiaurus ir skaudus reikalas. Be to, nerimauju, ką reikės daryti, kai įeisime į priimamąjį pasikalbėti su gydytoju. *Tik* pasikalbėti. Sutikau tik dėl to. Tačiau nenoriu, kad Milė klausytųsi pokalbio apie spermą ir ovuliaciją, apie tikimybę (nes nėra galimybės) susilaukti brolio ar sesers. Nejaukiai jausčiausi ir palikusi ją su registratore; dukrai tik šešeri.

Iš pradžių neketinome vežtis jos kartu, bet paskutinę minutę planai sugriuvo, kaip neretai nutinka. Pasirinkimo neliko. Norėjau atšaukti vizitą. Visiems laikams, jeigu atvirai, bet Saimonas yra užsidegęs pasikalbėti apie galimybes, taigi apie atšaukimą negali būti ir kalbos. Dukra važiuos kartu.

— Kuo greičiau sužinosime, kas ne taip, tuo greičiau su-

tvarkysime, — optimistiškai pareiškė vyras viltinga šypsena nušvitusiu veidu.

— Nieko nėra ne taip, mes tiesiog seni, — pasakiau.

— Vyresni. Ne seni. Ne per seni. Daug moterų gimdo keturiasdešimt penkerių, — mygo jis. — Kai kurios motinomis tampa pirmą kartą. Tai, jog turime Milę, rodo, kad tavo padėtis geresnė nei kitų moterų.

Man atrodo, fakto, kad jau auginame Milę, turėtų užtekti apie tai daugiau nebegalvoti. Pasitenkinti vienu vaiku. Manau, pasitenkinimas yra labai nuvertintas gyvenimo siekis. Saimonui niekada nieko negana. Jam patinka būti beprotiškai laimingam arba apgailėtinam. Jis niekada to nepripažins, bet mes kartu jau septyniolika metų ir aš pažįstu Saimoną geriau, nei jis save. Man regis, mes per daug gyvenimo praleidome tokiose kaip ši klinikose. Vietose, kur smėlio atspalvio sienos prisigėrusios atkaklių lūkesčių, kur paima tavo pinigus ir viltį, bet nieko negarantuoja mainais. Kai susilaukėme Milės — mūsų stebuklo! — tikėjausi, kad visi tie sunkumai, nusivylimas ir nepasitenkinimas liko praeityje. Vieno vaiko man gana. Maniau, vyliausi, bus gana ir Saimonui.

Milė tobula.

Negalime vyti Dievo į medį. Visada buvau žmogus, skaičiuojantis gautas malones. Man ne prie širdies turtai, verčiau neišsišoksiu ir pasitenkinsiu mažu. Mūsų su Saimonu nuomonės šiuo klausimu išsiskiria. Akivaizdu, jis pripažįsta, kad Milė tobula. Kaip tik dukros tobulumas jį skatina trokšti daugiau vaikų.

Prieš porą metų, maždaug kai Milė pradėjo lankyti priešmokyklinę grupę, Saimonas ėmė kalbinti pamėginti dar kartą. Linktelėjau, nusišypsojau, patvirtinau išgirdusi jo pasiūlymą, bet į rimtas kalbas nesileidau. Tai yra tam tikra prasme mes

mėginame susilaukti vaiko, bent jau nevengiame galimybės pastoti — nesinaudojame kontracetinėmis priemonėmis. Tačiau, turint galvoje mūsų amžių, patirtį, tiek stengtis nepakanka. Jeigu norime susilaukti antro vaiko, reikės pagalbos. Pastaruoju metu Saimonas ėmė spausti labiau. Atrodo, jis negali pasitenkinti tuo, ką turime.

Moksleivių atostogos yra geras pavyzdys. Išsinuomojome vasarnamį Devone, nes britų šeimos karta iš kartos taip elgiasi, o mums trūksta fantazijos šią tradiciją nutraukti. Šį kartą nusprendėme apsistoti naujoje Devono dalyje, kur anksčiau nebuvome lankęsi. Vasarnamis buvo senas, bet gerai iššveistas; ir nors dėl prasto vandens spaudimo prausimasis duše virto lėtu ir į neviltingą varančių procesu, turėjome atvirą židinį, senovinę „Aga“ viryklę ir visą lentyną dėlionių bei stalo žaidimų, todėl vieta mums pasirodė tobula. Sodas leidosi prie tako, vedančio tiesiai į paplūdimį. O paplūdimiai mane visada stebina. Juose niekada nepailsėsi ir nepamedituosi, kaip tikiesi. Britų paplūdimiai triukšmingi: ošia bangos, klykauja žuvėdros, vėjas šiurena smėlį, juokiasi, verkia ir spygauja vaikai. Geriausia su tuo susitaikyti ir priimti. Mes stengiamės suteikti Milei visas galimybes, kokios tik paminėtos Inid Blaiton* romanuose, todėl nepaisydami kartais abejotino oro ilgai vaikštinėdavome, kentėme vėjuotas iškylas, nepripažindami, kad paprasčiausiai per šalta. Rinkome krabus ir košėme vandens telkinėlius, ieškodami mažų padarėlių, taip žavinčių Milę. Gyvenome netoli ūkio, kuriame galima paglostyti gyvulėlius, ir mažo kaimelio su pastelinių spalvų nameliais, kur kas antrame įsikūręs žuvisi su skrudintomis bulvytėmis viliojantis restoranėlis. Taip, tobula.

* *Enid Blyton* (1897—1968) — britų vaikų rašytoja ir poetė, kurios knygos tapo bestseleriais dar XX amžiaus 4-ajame dešimtmetyje.

Tačiau tai nebuvo nuošali vieta. Per daug spalvinga, kad liktų paslapyje. Tiesą pasakius, radome ją žvilgančiame sekmadienio laikraščio priede. Vis dėlto nepaisant identiškų šeimų, vilkinčių iš „Boden“ interneto parduotuvės atsisiųstais drabužiais, nešinių plastikiniais kibiriukais ir kastuvėliais, mums pavyko išsaugoti šiek tiek privatumo, šiek tiek laiko tik sau. Ignoravome minias ir eiles, apsibrėžėme apie save magišką ratą. Žinoma, Milė susidraugaudavo su kitais vaikais paplūdimyje. Ji pasitikinti savimi, atvira ir graži — kaip tik tokia, su kokiomis nori draugauti kiti vaikai, bet kai naujų pažįstamų tėvai kviesdavo suvalgyti ledų kavinėje ar išsikepti ką nors grilyje išnuomotame name, mes išsisukdavome. Sugalvodavome pasiteisinimų, pameluodavome apie savo planus ar įsipareigojimus. Aš visiškai nepanaši į Milę, nemėgstu naujų pažinčių, niekada nemėgau. Tai ne blogiausias dalykas pasaulyje, nors kai kam ir gali taip atrodyti. Vaikystėje stengiausi būti gera ir linksma, viską žinoti, vildamasi, kad būsiu laikoma ganėtinai protinga. To užteko. Praslydau. Dabar turiu puikių draugų, bet nesu atsitiktinių, laikinų bičiulysčių gerbėja. Kam vargti? Be to, mes trise esame laimingi, nenorime ir mums nereikia nieko daugiau. Trys yra tobulas skaičius. Įdomus faktas: pitagoriečiai šį skaičių laikė pirmu iš tikro pirminiu skaičiumi. Trys yra pirmas skaičius, iš kurio susidaro geometrinė figūra — trikampis. Trys — harmonijos, išminties ir supratimo skaičius. Visada maniau, kad trejetas itin reikšmingas dėl to, kad jis dažniausiai siejasi su laiku: praetis, dabartis, ateitis; pradžia, vidurys, pabaiga; gimimas, gyvenimas, mirtis.

Atsidūstu dairydamasi po vaisingumo klinikos priimamąjį, esu tikra, kad mums nereikia čia būti, nereikia mėginti pradėti dar vieną kūdikį. Atrodo, kad smarkiai rizikuojame.

Esame godūs. Prašomės nelaimės. Mes juk laimingi tokie, kokie esame.

Saimonas suspaudžia man ranką. Pagalvoju apie paskutinę naktį vasarnamyje. Po savaitės gryname ore ir ilgų pasi-vaikščiojimų Milė buvo tokia pavargusi, kad vakarieniaudama ėmė knapsėti prie virtuvės stalo. Paguldėme ją į lovą septintą vakaro, ir dukrelė užmigo, vos tik galva palietė pagalvę. Saimonas pasiūlė išgerti po taurę sode, pasimėgauti paskutiniu atostogų vakaru ir vasarnamio teikiamu privatumu. Už namo stovėjo dujinis, aplinkai kenkiantis šildytuvas, tad ėmiau protestuoti, bet Saimonas įtikino:

— Tik kartą. Susitaikyk.

Sakykime, kad vynas (ir ne taurė, o pora butelių) ir į krantą dūžtančios bangos, nepatirtas buvimo vieniems be kitų žmonių ir netgi be „Netflix“ jausmas suveikė. Mes mylėjomės po žvaigždėmis ir apklotu. Buvo jaudinama, drąsu. Paskutinį kartą taip rizikingai mylėjomės labai seniai, net nepamenu kada tiksliai. Prieš daugybę metų. Po visko, kad būtų šilčiau, gulėjome susiglaudę po šiek tiek odą dirginančiu išky-lų apklotu ir tiesiog leidome sau būti. Atsipalaiduoti. Pajusti malonumą. Buvo palaima. Kol Saimonas pabučiavo mane į viršugalvį ir tarė:

— Žinai, koks dalykas padarytų šią akimirką dar tobulesnę?

— Cigaretė? — pajuokavau.

Aš niekada nerūkiu, o Saimonas metė rūkyti, kai pradėjome susitikinėti. Žinau, kad jam vis dar trūksta dūmo, netgi po šitiek metų stinga nikotino svaigulio. Saimonui patinka pakilimai ir svaigulys. Man visai tai nesuprantama. Nesu iš tų žmonių, kurie vertina sveikatai žalingus dalykus.

— Na, tai irgi būtų gerai, bet ne. Galvoju apie kūdikį, miegantį kitame kambaryje.

— Mes turime kitame kambaryje miegantį kūdikį.

— Turim mergytę, — ištarė jis švelniai, ne piktai.

— Na, ji negali visą laiką likti kūdikiu.

— Ne tai noriu pasakyti.

Jaučiau šiltą jo kūną šalia savojo, bet vis tiek suvirpėjau.

— Tu rimtai?

— Aš taip myliu Milę. Ir tave, — skubiai pridūrė. — Negaliu pagalvoti, kad ne viską jai suteikėme.

— Mes suteikiame jai viską, ką galime, — pabrėžiau.

— Tik ne brolių ar seserį, — paprieštaravo jis.

— Taip, bet ne tyčia to nedarėme, tiesiog nepavyko. Ir mažai tikėtina, kad pavyks, nes abu nejaunėjame.

O pradėti kūdikį mums niekada nebuvo lengva. Nepasakiau to. Mes nekalbame apie košmarus, kuriuos patyrėme dėl Milės. Bendru sutarimu gimdymo skausmas buvo pamirštas, vos tik pakėlėme kūdikį ant rankų. Mano atveju, pamirštas buvo ir daug metų kęstas skausmas mėginant pastoti.

— Turėtume pasistengti. Ji tokia žavinga ir meili. Negaliu susitaikyti su mintimi, kad Milė neturės brolio ar sesers.

— Tai ne visada privalumas, — ginčijausi. — Judu su seserimi visai nesate artimi.

— Ne, bet tu dievini savąją. Noriu, kad Milė gautų tai, ką turite jūs abi su Roza.

Jis pasisuko į mane, pastebėjau žiburėlius akyse. Jau tada turėjau suprasti, kad vyras nepamirš šito sumanymo. Kai nori, jis būna labai ryžtingas.

Užsispyręs, kaip sako mano mama.

Saimonas

Priimamajame buvo vėsoka. Pernelyg intensyviai veikė oro kondicionierius. Lauke giedra, tad žmonės surizikavo apsilvilti marškinėlius ir vasariškas suknetes, tik ne Deizė, jai visada šalta, todėl sėdi su striuke. Atrodė, pasirengusi bet kurią akimirką sprukti pro duris. Atrodė, kad protestuoja. Saimonas žinojo, kad Deizė nenori čia būti. Jis suprato. Prisiminė, kiek širdgėlos žmonai suteikė tokios įstaigos, tikrai neužmiršo. Ir ji teisi, jie absoliučiai laimingi dabar, bet, jo manymu, galbūt galėtų būti dar laimesnesni. Kodėl ne? Kodėl reikėtų susitaikyti su esama padėtimi?

Nuobodžiaudamas, nervindamasis ar įsitempęs Saimonas buvo įpratęs kaukšėti kulnu į grindis. Dėl to visa jo koja nervingai trūkčiojo. Jis niekada nepastebėdavo, kad taip elgiasi, bet Deizė ištiesdavo ranką ir uždėdavo jam ant šlaunies, ramindama ir be žodžių prašydama liautis. Kaip tik tą padarė dabar. Saimonas liovėsi, paėmė laikraštį ir greitai jį pervertė. Niekas nesudomino. Pranešimai apie finansines krizes ir nuleistomis kelnėmis pričiuptus politikus — nieko naujo. Jis padėjo laikraštį ir ėmė švilpiniuoti. Nesuvokė ką daręs, kol Milė sukikeno ir ėmė šokti pagal jo melodiją, greičiausiai išgelbėdama nuo dar vieno žmonos priekaišto. Deizė visad atleisdavo jo neramumą, jo keistumą, jeigu dėl to Milei būdavo smagu. Nors kondicionierius veikė intensyviai, Saimonas jautėsi lipnus. Jautė, kaip pažastyse kaupiasi prakaitas. Dieve, dabar norėtų išgerti.

Jis įtikino Deizę apsilankyti klinikoje suprasdamas, kad teks pasišnekėti su daktaru Marteliu, vienu iš geriausių šalies vaisingumo, tiksliau, reprodukcinės endokrinologijos, specialistu. Jie tik paklausinės apie savo šansus, patyrinės galimybes. Taip jis įtikinėjo žmoną. Bet melavo. Jau prieš dešimt dienų vienas apsilankė pas Martelį pasitikrinti bendros sveikatos, atliko ir specialų tyrimą dėl spermos kokybės. Norėjo paspartinti reikalą. Kadaisė buvo sakoma, kad jo sperma per lėta, paaiškėjo, kad ne čia buvo bėda. Vėžlio ir kiškio atvejis, Milė yra įrodymas. Tačiau Deizės pastaba buvo taikli, jis septyneriais metais vyresnis nei tada, kai pradėjo Milę, jie abu vyresni. Bet juk tai nebūtinai reiškia, kad iškrito iš žaidimo? Saimonas degė noru sužinoti, ar nuo to laiko įvyko kokia nors mokslo pažanga, atsirado ko nors, kas jo „berniukams“ suteiktų pranašumą, jei suprantate, apie ką kalba, arba ko nors, kas bent kiek „palygintų žaidimo aikštelę“. Jis prisiskaitė straipsnių apie tai, kaip vis daugiau moterų susilaukia vaikų vyresnės. Pagalvojo, kad ėmęsis iniciatyvos ir išsityręs pirmas padrąšins Deizę. Saimonas žinojo, klausimų daug. Deizės tyrimai ir galimas gydymas bus kur kas labiau alinantys nei tai, ką jam tenka iškęsti. Dirbtinis apvaisinimas būna ilga kelionė. Bet bus verta.

Jis liovėsi švilpiniavęs, o Milė toliau tebešoko. Dukra liko savo pasaulyje, muzika akivaizdžiai tebeskambėjo jos galvoje. Galbūt mergaitė klausėsi viso orkestro. Galbūt ji stovėjo Paryžiaus operos rūmų scenoje. Ji stebuklas! Milė turi neįtikimą, išskirtinį talentą. Ji gražiai šoka. Ji yra toks vaikas, kuris natūraliai prašokinėdavo, praskraidydavo ir pračiuoždavo savo dieną. Deizė dažnai pastebėdavo, kad negali dukra atsižavėti, nes pati nebuvo tokia mergaitė, kokią tėvai sugalvotų leisti į šokių pamokas: vaikystėje ją šeima pravardžiavo Pasakų Drambliuke. Mat nerangiai drimblinėjo. Vaikystėje Saimono

taip pat niekas nevedė į šokių pamokas, šeima buvo pernelyg tradicinė, kad apie tai svarstytų, bet jis mėgo galvoti, kad jam neblogai sekėsi išdarinėti figūras ant parketo (taip pašiepiamai jis kalbėjo apie save); ir šiaip sportas jam sekėsi. Saimonas visad manė, kad įgimtą gebėjimą šokti Milė paveldėjo iš jo giminės: jo sesuo buvo puiki gimnastė ir vaikystėje gan vykusiai šoko čėčiotką. Ir jai tikrai sekasi daryti staigius manevrus, atsidusdamas pagalvojo Saimonas. Nepraėjus nė mėnesiui po to, kai motinai buvo diagnozuotas Alzheimeris, sesuo pranešė emigruojanti į Kanadą. Saimonas tikindavo save, kad tai tik sutapimas, bet nebuvo tikras. Neabejojo tik dėl to, kad tai sudarys didelių nepatogumų.

Milė žavėjo viskas, kas buvo įmantru, gražu, kas kilo į orą ir sukosi. Į šokių pamokas Deizė mergaitę užrašė nesulaukusią nė trejų. Ir ne todėl, kad Deizė yra nerami, pernelyg ambicinga motina, paprasčiausiai Milei reikėjo kur nors nukreipti savo energiją ir norą suktis bei raitytis. Paaiškėjo, kad jai labai sekasi, netgi neįtikėtina sekasi. Šokių mokytoja prisipažino, kad per visus devyniolika darbo metų neturėjo panašaus talento, tokio susitelkusio ir užsidegusio mažo vaiko. Deizė dirba mokytoja — ne šokių, šeštokų mokytoja valstybinėje mokykloje, — ir suvokė tos pastabos vertę. Ji susijaudinusi aiškino Saimonui, kad mokytojai raginami labai atsargiai išsakyti vertinimus tėvams, nes pastaruosius pagyros dažnai „nuneša“. Visi tiki, kad sukūrė mažą stebuklą, nors faktiškai dauguma vaikų neperžengia tam tikrų ribų.

Bet, akivaizdu, kad Milė buvo ypatingas mažas stebuklas.

Saimonas sekė ją judančią po priimamąjį; mergaitė lakstė ant pirštų galiukų iškėlusį į viršų rankas it kaspinus, elegantiškai pakreipusi smakriuką. Nuostabus vaikiško laisvumo ir nuoširdaus susitelkimo pavyzdys. Visi laukiamajame sekė ją

įdėmiai kaip ir tėvas, nebuvo įmanoma nesekti. Ji žadino įvairias emocijas: linksmumą, susižavėjimą ir ilgesį. Deizę, atrodė, draskė džiūgavimas ir sumaištis. Ji sakė, kad netaktiška vestis vaiką į vaisingumo kliniką, lyg norėtų pasipuikuoti prieš kitus.

— Nereikia kaišioti žmonėms po nosimi, — įspėjo ji.

Saimonui žmonos frazė pasirodė keista, įdomi. Jam atrodė, kad Milės buvimas laukiamajame turėtų kitus įkvėpti. Trokštantieji tapti tėvais jausis padrąsinti. Milė, be abejo, ypatinga. Žinoma, reikia siekti susilaukti dar vieno vaiko. Milė visai gali tapti Karališkojo baletu primabalerina, o kodėl gi ne? Kas žino, ko dar jie galėtų susilaukti: astronauto, antro Stivo Džobso, žmogaus, išrasiančio vaistus nuo vėžio. Ar netgi tiesiog mielo žmogučio, kuris gražiai elgsis su kaimynais, bus ištikimas savo partneriui, taps neabejingas tėvas. Toks gyvenimas. Gyvenimas! Kas gali būti už tai svarbiau? Jie juk turi pamėginti? Turi.

Milė šoko kiekvieną dieną. Suirzdavo praleidusi šokių pamoką, netgi per šventes ji ištaikydavo porą valandų parepetuoti. Vos šešerių, bet pasišventusi. Stulbinama. Įkvepiama. Jos egzistencija buvo absoliutus rausvas tiulis. Pradėjusi lankyti mokyklą ji raudodavo kiekvieną dieną ir iš pradžių Saimonas su Deize nesuprato kodėl. „Ar turi draugų, Mile? Ar mokytoja gera? Ar patinka priešpiečiai? Ar randi savo kabyklą?“ — klausinėjo jie sukdami smegenis, kas galėjo sukelti tokį liūdesį ir irzlumą.

— Taip, taip, taip ir taip, — springdama ašaromis išpoškino mergaitė.

— Tai kas tada negerai? — apimtas nevilties ir įsitempęs paklausė Saimonas. Jis ryte atsiprašė nuo darbo, kad kartu su Deize įtikintų dukrą eiti į klasę.

— Uniforma bjauri! — subliuvo vaikas. — Ji žalia. Noriu rožinės.

Paaiškinimas, išžagsėtas su pasipiktinimu, tik prajuokino Saimoną. Deizė galiausiai išsprendė problemą, prisiuvusi rausvą kaspiną prie sijono apačios iš vidinės pusės. Saimonui visad atrodė, kad tas sumanymas liudija apie žmonos protą ir atsidavimą.

— Labai nejaukiai jausiuosi vesdamasi Milę į priimamąją, — šnipštelėjo Deizė. — Ji supras pakankamai, kad susidomėtu, apie ką kalbame. Nenoriu, kad pradėtų laukti sesutės ar broliuko.

Ką tik prisiminęs ranka prisiūtą rausvą kaspiną Saimonas buvo linkęs Deizei pataikauti.

— Gerai, tada aš nueisiu pirmas ir išklausysiu, ką gydytojas turi pasakyti, o tu ateisi po manęs.

— Ar tai neužtruks dvigubai ilgiau? — Deizė neramiai apsidairė. Laukiamajame sėdėjo dar dvi poros. Galbūt ir jos laukia vizito pas daktarą Martelį. — Jausiuosi klaikiai, jeigu užtruksime ilgiau, nei mums skirta.

— Mes už konsultaciją mokame, tad neturėtum jaudintis.

— Nemandagu.

Deizė labiau nei kiti rūpinosi likti mandagi. Kartais Saimonui tai atrodė žavu, kartais erzindavo.

— Tai ką siūlai? Išėiti taip pat būtų nemandagu.

Deizė linktelėjo:

— Ko gero.

Tą akimirką pasirodė madingai apsirengusi seselė, nešina prie segtuvo prisegtomis širdies tonų diagramomis; ji tryško dalykiškumu.

— Ponas ir ponია Barnesai?

Saimonas atsistojo, pabučiavo Deizę į viršugalvį.

— Nebūk tokia susirūpinusi. Tai nuostabios kelionės pradžia, — pasakė jai. — Myliu tave.

Deizė

Vos tik Saimonas pakyla nuo kėdės, į ją strykteli Milė, bet nenurimsta. Ji ištempia kojas priešais save ir ima mankštinti pėdas: į viršų, žemyn, vėl į viršų. Man patinka jos energija. Ji trapi ir kartu stipri — o tokiai kombinacijai negali atsispirti. Buvau tvirtas vaikas. Stambi. Iki keturiolikos iššįsau iki metro septyniasdešimt septynių ir buvau ne lanksti perkarusi būsi-ma manekenė, o stambi, nerangi aukšta kerėpla. Rankos buvo storos kaip kitų merginų liemuo, krūtys kliuksėjo ant pilvo it kokios senės. Tikiuosi, branda Milei praeis švelniau. Nerimauju, kad paveldės mano ūgį. Balerinai nebūtų gerai, nebent šoktų Rusijoje, jiems ten patinka aukštos, bet aš nenoriu, kad dukra važiuotų į Rusiją. Nerimauju, kad ragindama ją šokti tiesiu keliu stumių į kūno dismorfiją, bet Milė visai nepanaši į mane. Vaikystėje nešiojau akinius, kenčiau dėl spuogų, rudų plaukų, šlakuotos odos ir netinkamos aprangos. Netgi kai pasirinkau kitokius drabužius, jie netiko mano kūnui. Taip jau nutinka kai kuriems žmonėms. Ne visi gimsta gražūs.

Keturiasdešimt penkeri — geriausias laikas, nes jau būna praėjęs nerimas dėl savo išvaizdos. Išmokau priimti ir pateikti save geriausiai, kaip ir dera tokioms moterims. Tačiau gyvenu ir neatsižaviu savo vaiku. Miela, bet užtikrinta. Žiūriu į dukrą ir žinau, kad ši tą padariau teisingai. Nesvarbu ką.

Iki gimstant Milei laukdami kūdikio mes ištvėrėme de-

šimt metų. Dauguma jaunų susituokusių porų palaukia keletą metų ir tik tada susirūpina kūdikiais, bet aš negaišau. Prieš susipažįstant su Saimonu mano sesuo Roza pasigimdė du žavius berniukus — dvynius! Suvokiau, kad teks pasistengti ir susilaukti dukters. Juokauju, nenorėjau pagimdyti vien iš seriškos konkurencijos, tiesiog dievinu vaikus ir troškau tapti motina. Vaikystėje žaisdavau tik su lėlėmis, niekuo daugiau, nedomino plastilinas, spalvinimo knygelės ar lego, man užvis svarbiausia buvo vaizduotis motina. Mažuosius pusbrolius ėmiau prižiūrėti dar būdama dvylikos, vėliau nesulaukusi penkiolikos dirbau aukle pas įvairius kaimynus. Esu pradinių klasių mokytoja. Myliu vaikus: įžūlius, padūkusius ar išdykusius, drovius, meniškus ar meilius. Priimu visus.

Savo kontraceptines piliules išmečiau tą rytą, kai susituokėme. Tai buvo vienas smagiausių tos dienos įvykių. Pirmus kelis mėnesius netgi neleidau sau nerimauti, kad vis dar sergu. Buvau užsiėmusi būsto įrengimu. Mes įsigijome dviejų kambarių butuką šiauriniame Londone, kabinau paveikslus, rinkausi baldus, rūpinausi skalbimo mašinos prijungimu. Viskas buvo taip nauja ir jaudinama. Anuomet kiekvienas nuobodus namų ruošos darbas atrodė tikras malonumas. Suaugusio žmogaus gyvenimas žavėjo naujumu. Man buvo smagu visą drėgną žiemos sekmadienį slankioti po namus apsvilkus pižamą, smagu, kad galėjau sakyti „mano vyras“ ir eiti su juo į „Tesco Metro“ devintą valandą vakaro nusipirkti dėžutės „Ben & Jerry’s“ ledų, jeigu jų užsimanydavome. Mes buvom atsakingi už savo laiką ir finansus, mes buvome pora. Kokia jaudinanti laisvė. Ir laukėme naujo etapo pradžios.

Per pirmąsias vestuvių metines pajutau nerimastingas dvejonas. Turėjau slaptą fantaziją, kad tądien paskelbsiu apie nėštumą. Po mano trisdešimt pirmojo gimtadienio buvo pra-

ėjęs mėnuo, Saimonas buvo vos trisdešimt dvejų, dar jaunas. Vis dėlto. Užsirašėme vizito pas savo bendrosios praktikos gydytoją. Gydytojas nusijuokė, pasakė, kad mums viskas dar priešaky, patarė nusiraminti. Kai prispaudžiau: „Ar galiu ką nors padaryti?“, jis patikrino, ar nerūkau, pasiūlė atsisakyti alkoholio. „Pradėkite ruošti savo organizmą, jeigu norite. Tačiau nevaržykite savęs. Ir nekvailiokite. Stenkitės gyventi sveikai. Sportuokite, pagalvokite apie jogą. Viskas bus gerai. Jums nėra ko nerimauti.“

Aš norėjau padaryti viską ir bet ką, kad tą procesą paspartinčiau. Gėriau folio rūgštį, pradėjau medituoti, visai atsisakiau alkoholio. Saimonas išgerdavo mano dalį. Užuoat prie stalo pasidalinęs gėrimą su manimi, ištuštindavo butelį vienas. Nesukau sau galvos, išgėręs jis būdavo smagus ir atsipalaidavęs. Nesakau, kad jis paprastai įsitempęs, bet Saimonas tam tikra prasme yra labai rezervuotas vyras. Geriausiai jaučiasi, kai būna su kuo nors vienudu.

Per antrąsias tuoktuvių metines pasiūliau ir jam liautis gėrus, taip pat vėl apsilankyti pas medikus ir pasidaryti tyrimus. Dėl tyrimų jis sutiko.

Pirma tikrino mano vaisingumą. Nežinau kodėl, gal kad medicinos prasme moterys dažniau kelia rūpesčių, o gal tiesiog gydytojas buvo seksistas. Nenustebau, kai gavome tyrimų rezultatus ir paaiškėjo, kad dėl mūsų bėdų reikia kaltinti mane. Turėjau gimdos miomų: nevėžinių, nuo estrogeno priklausomų gerybinių auglių. Tie augliai sukelia pilvo skausmą ir gausias menstruacijas. Taip pat gali būti nevaisingumo priežastis. Man rekomendavo miomektomiją*. Miomas pašalinome, praėjo dar dveji metai, vaiko vis nesulaukėme, todėl

* Laparoskopinė gimdos miomų šalinimo operacija.

apsilankėme pas kitą gydytoją. Ji rekomendavo pasitikrinti ir Saimonui. Kai gavome rezultatus, negalėjau patikėti. Jis taip pat turėjo bėdų. Tingi ir prastos kokybės sperma. Dėl nevaisingumo kalti abu.

Buvo labai sunkus metas. Atrodė, kad vienas į kitą pradėjome žiūrėti šiek tiek kitaip. Nenoromis pagalvodavau, kad mano vyras ne toks jau tobulas, ne toks auksinis; suvokiau, kad jis tikriausiai ir apie mane kurį laiką taip galvojo.

Mano, mūsų istorija nėra keista ar išskirtinė. Kiekvienas pažįsta ką nors, kam kyla sunkumų susilaukti vaikų. Tai, kad tokios istorijos dažnos, yra tragedija. Dirbtiniam apvaisinimui ryžomės netrukus po penktųjų vestuvių metinių. Tai daug kainuoja. Manau, bet kuri tai bandžiusi pora galėtų patvirtinti. Kol mėginome pastoti natūraliai, buvo smagumo: išbandėme visokias pozas, daug mylėjomės. Dirbtinis apvaisinimas nėra smagus. Jokio sekso — tik tiek, kiek Saimonui reikėjo nuleisti į indelį. Nemanau, kad po keturiolikos masturbuotis žiūrint pornografiją yra seksas.

Man bloga šitoje patalpoje. Tiesa, niekada anksčiau mes nesilankėme pas daktarą Martelį, bet buvome panašiose klinikoje, iš kurių išėjęs jautiesi pavargęs ir liūdnas. Ištiesiu ranką ir nubraukiu plaukus Milei nuo akių. Noriu prisiglausti prie jos, išbučiuoti, bet susilaikau. Turiu labai stengtis, kad neužduosčiau jos savo meile. Kas per daug, tas per daug. Dukrelė pasitikinti savimi, patenkinta, laiminga kartoja baletu judesius. Palieku ją ramybėje.

Kai pradėjome dirbtinio apvaisinimo procedūrą, mano kūnas man tapo priešas. Kaip jau minėjau, niekada neturėjau kūno, kuriuo galėčiau didžiuotis, bet iki nevaisingumo jis buvo funkcionalus. Retai sergu, niekada nebuvo nieko susilaužiusi, o jis staiga mane taip nuvylė. Netgi po keturių finan-

siškai ir emociškai brangių dirbtinio apvaisinimo procedūrų kūnas mane apvyklė.

Žmonės vis kalbėjo, kad turėčiau galvoti apie ką nors kita. „Nesijaudink, pastosi!“ — linksmi sakydavo draugė Konė. Ji papasakodavo apie ką nors, kokią seną pažįstamą, kuri visai nustojo stengtis, ir pokšt, yra, laukiasi. Mama taip pat man kartojo: „Susirask įdomios veiklos. Kurį laiką pamiršk apie tai.“ Roza siūlė paatostogauti: „Atsipalaiduok!“

Jos visos linkėjo gero.

Mes su Saimonu šypsodavomės, linksėdavome ir sutikdavome. Neužsimindavome, kad neturime atliekamų pinigų atostogoms, kelios dirbtinio apvaisinimo procedūros ištuštino mūsų sąskaitas. Užuot pasinėrę į įdomią veiklą, mes to visai atsisakėme. Saimonas rečiau žaisdavo golfą, išėjo iš klubo, nes nario mokestis tapo per didelis. Žadėjo grįžti, bet taip ir negrįžo. Atidėta. Kaip daugelis dalykų. Mes atsidūrėme pragaro prieangyje. Laukėme. Tušti patarimai erzino. Su Saimonu nebeapsimetinėjome, kad tuo tikime. Vyras mano ciklą žinojo taip pat gerai kaip ir aš. Tą dieną, kai turėdavo prasidėti mėnesinės, namai būdavo apimti siaubingo laukimo ir baimės. Kai susirgdavau žiauriai reguliariai, tiesiog pasakydavau: „Ne ši mėnesį“, o jis pritardavo: „Kitą kartą.“ Mes abu tuo netikėjome.

Tuo metu buvome beveik pasidavę: ne tik nesitikėjome pradėti kūdikio, bet ir toliau gyventi santuokoje. Šitaip ko nors norėti žalinga. Ilgesys lengvai įstumia į neviltį. Nežinojau ko griebtis. Buvau pasiryžusi bet kam.

Ir tada viskas pasikeitė. Kai mano vilties rezervas išseko, tai nutiko. Milė buvo stebuklas. Pastojau be medicininės intervencijos.

Stebuklas. Ji mus išgelbėjo.